

Gerlich, Dr. Kojecký, Dr. Chytil, Dr. Bulín. V debatě byly probrány tyto hlavní body: Doc. Dr. Neubauer čte dopis vedoucího redaktora prof. dra Čády, v němž prof. Čáda děkuje redakční brněnské radě za projev důvěry, kterýž mu tato v minulé své schůzi v důsledku určitých, vedení časopisu se dotýkajících událostí, učinila. Debata o příštím čísle a o některých zajímavých věcech právního života, jako o dozvucích sporu Hoetzel—Horák, osnově občanského zákoníku (jmenovitě též o nevhodné krátké době, která byla dána jednotlivým odborníkům k vyjádření o osnově), o živnostenském právu a nutnosti jej nově vypravit, a pod.

Redakční rada bratislavská konala schůzku dne 12. II. 1932 v semináři stredo-evropskom za predsednictva p. prof. dra Rauschera. Zúčastnili se jí kol.: JUDr. Ďurčanský, Luby a Podhorányi. V debatě byly probrány tyto hlavní body: Program najbližšieho čísla, aktuality dneška, miestne literárne novinky a spôsob oslavy 10. výročia trvania spolku »Právnik« v Bratislave. Budúca redakčná rada síjde sa dňa 11. marca na obvyklom mieste o 1/27. h. večer.

Literatura

Dr. Viktor Korošec: Hethitische Staatsverträge. (Ein Beitrag zu ihrer juristischen Wertung.) 1931, VIII. a 118 str. Cena 6 RM. — Autor, lublaňský romanista, věnuje svou publikaci zajímavému úseku práva starého Orientu, jež dnes — díky četným vykopávkám, jichž tabulkové nálezy dovolují nám den ze dne jasněji si rekonstruovati obraz právních poměrů oné doby více než půldruhého tisíciletí před vznikem zákona dvanácti tabulí v Římě — obrací k sobě stále větší zájem právních historiků stejnou měrou, jako před málo desíletími bylo tomu u papyrologie.

Autor věnuje svou práci úpravě mezinárodních vztahů starého Orientu, pro jichž zjištění našel pramen v tabulkovém, klínopisném materiálu z vykopávek z Boghazköi, kde stálo kdysi hettitské hlavní město Hattušaš. Zde našel se nejen t. zv. hettitský zákoník, ale právě i tyto státní smlouvy hettitské.

Autor je rozděluje na dvě skupiny: přátelské (paritní) a vasalské; v prvních (na př. s Egyptem, Babylonií) vystupuje hettitský panovník jako rovnocenná strana; ve smlouvách vasalských jako strana privilegovaná (oproti Forrerovi a Sachermayrovi).

Autor před juristickým oceněním jednotlivých smluv všímá si jejich vnitřní výstavby, formy a řeči. Po této úvodní kapitole přistupuje autor k juristické stránce smluv samotných. Zjišťuje, že jiný termín je pro smlouvy přátelské, jiný pro smlouvy vasalské. Proti očekávání stručně přechází otázku, zda jde o smlouvy mezinárodní nebo o pouhé smlouvy práva státního.

Dále podává autor ve velmi pečlivě propracované kapitole otázku smluvních subjektů; především byl to panovník, jenž na hettitské straně zůstal jediným vykonavatelem smlouvy; byl totiž nejvyšším zákonodárcem a soudcem a sakrální přísahou se zavazoval ku splnění smlouvy.

Ve smlouvách vasalských druhým smluvním subjektem je vasal, zavázaný přísahou a panovníkem do správy země dosazený. Autor zde správně připomíná určitou podobnost s lenním zřízením ve středověku.

Potom obrací se spisovatel ku vlastnímu obsahu smluv a to nejprve u smluv přátelských. Jádrem smlouvy, vybudované na hesle »do—dabis«, je sbratření obou panovníků, i nástupců, obou zemí, pod patronací bohů na všechny časy. Sbratření mělo vyloučiti budoucí válku, neupravilo se však řešení konfliktů jiným způsobem, sbratření zavazovalo ku vzájemné pomoci při napadení třetí mocí. Důležitým bodem bylo vyřešení otázky nástupnictví; ta strana, jež druhou přežije, má povinnost dosaditi nástupce trůnu spojené pak říše. Konečné body

pojednávajú o uprchlíkoch a ich vydávaní; není stanovena povinnosť vydati druhému štátu jeho uprchlíky.

Zcela jinak jsou budovány smlouvy vasalské. V nich převládá zájem hettitského panovníka, ač vasal není tu snížen na úroveň nevclnickou. V podstatě jde o povinnost k ochraně a věrnosti. Z té pak vyplývají pro vasala jednak závazky negativní (nikdy neválčiti s panovníkem, nevésti zahraničních styků, nerozšiřovati svého území, strpěti hettitské posádky v zemi, neprozrazovati svěřených stát. tajemství atd.), jednak pozitivní (účastniti se boje a pomáhati panovníkovi, býti uctivým k dynastii, oznámiti vzpoury a vpády), povinnost platiti určitý **tribut** a dostaviti se ku dvoru panovníkovu, kde rovněž se **vyřizovaly** spory mezi vasaly. Vasal má naproti tomu nárok na ochranu před vnějším nepřítelem a má zajištěno právo nástupní pro potomstvo.

Zavěrečnou kapitolu své publikace věnuje autor otázce sankcí smluv a době jejich platnosti. Sankce rozlišuje na *iuris divini* a *iuris humani*; tyto jakožto hrozby potrestáním a propadnutím rukojmí, ony — působivější — spočívaly v utvrzení smlouvy přísahou. Ve smlouvách vasalských se však nevystačovalo s pomstou boží, nýbrž porušení smlouvy znamenalo projev nepřátelský a ten jako takový byl trestán.

Dalším osudem smlouvy bylo její uložení v chrámě, kde byla ještě veřejne přečtena, aby text smlouvy vesel ve známost.

Doba platnosti smluv u přátelských smluv omezena nebyla, u vasalských smluv souvisela vždy s úpravou nástupnické otázky. Smrtí vasalovou platnosť smlouvy vždy uhasla.

Aby podal obsah smluv úplně, dotýká se ještě autor otázky hromadného ručení, jinak vyhlížejícího v teorii, kde porušení smluv bylo stíháno krutými tresty na majetku i rodině vasalově, jinak v praxi, kde důsledky porušení smlouvy nebyly tak krutými. Jos. Klíma.

Dr. Antonín Ráliš: Studie o přičetnosti, ako 33. sväzok Knihovny právnické fakulty university Komenského v Bratislave. Bratislava, 1931, strán 173, cena Kč 30. — Povoláný odborník obohacuje literatúru štúdiou jednej z najzaujímavejších otázok hmotného práva trestného. Kniha rozdeľuje sa na VIII. kapitol. Prvá venovaná je otázke sebavlády, tvoriacej podklad príčetnosti, a zisťuje jej existenciu, idúc na korene problému slobody vôle, vykladá, aspoň s hľadiska trestneprávného jedine v úvahu prichádzajúcu jej formu, keď zamietá pojmami slobody vôle so stanoviska mravného, lebo právo nevyžaduje autonómie mravnej. Len po kritike sporov, vedených medzi zástupcami determinizmu a indeterminizmu, a po kritike užíwanej terminologie, stanoví definíciu pojmu sebavlády. Schopnosť sebavlády u individua stáva sa v konkrétnom prípade vlastnosťou individuálnou, ktorá je bližšie určená radom okolností jednak sociologických, jednak biologických. Nakoľko môže prísť v úvahu faktor z jednej alebo druhej skupiny pre prípad vylúčenia alebo omedzenia sebavlády, to skúma autor v kap. II. — Riešiac tak predbežnú otázku sebavlády, ako generálnej vlastnosti ľudskej (I. kap.) a zároveň ako psychologickej vlastnosti jedinca v danom prípade (II. kap.), púšťa sa do výkladu samotného problému. Základom nepríčetnosti je vylúčenie sebavlády determinovaním biologicko-pathologickým, takže môžeme v prvom rade hovoriť o určitých biologických kritériách nepríčetnosti (III. kap.). Nie len s hľadiska pozitívneho práva, ale i pod zorným uhlom právnej historie skúma podstatu týchto determinujúcich činiteľov, vyvodzujúc z tak získaných poznatkov zásadu de lege ferenda smerodajnú. Medzi kritériami kvality nachodíme duševnú chorobu a poruchu, poruchy vedomia a duševnú slabosť, z ktorých tá — ktorá osamotene, alebo niekoľké kombinovane tvoria pojmy, v dnešných trestných zákonoch hodnotené čo základné kritéria nepríčetnosti. V duchu modernej vedy a zákonodárstva považuje autor metodu biologickú za nedostačujúcu a vo IV. kap. zaoberá sa podrobne i psychologickými kritériami nepríčetnosti. Stanoviac správny pomer medzi rozumom a vôľou, stavia sa za kombináciu oboch. Tiež v pomere metódy biologickej a psychologickej najvhodnejším riešením je kombinácia. Predmetom výkladu V. kap. je